

כתקנתו - סיום רמב"ם שמיטה ויובל מחזור ה'

דברי חיזוק מפרן פוסק הדור שליט"א למאזיני קו "דרך אמונה"

למאזינים התלמידי חכמים, ברכת ה' עליכם.

היתה לי שאלה בהלכות שביעית, בא אלי בן אדם, בעל שדה בארץ ישראל, ואומר שהוא מבקש ממני פרוטקציה, שיכניסו אותו בין אלו שמקבלים מילגות תמיכה מ'קרן השביעית' בעבור השבתת השדות, אני שמתי לב שהכובע שלו והכיפה שלו מגוהצת, סימן שהוא לא הולך כל הזמן עם כובע.

שאלתי אותו בעדינות: 'הלכות שבת אתה יודע?', הוא משיב לי: 'מאיפה שאני ידע, אני לא שומר שבת... אמרתי לו: 'אז איך נפלת על המצווה הזאת של שביעית?!', הוא משיב: 'שמעתי מאגרונומים מומחים שמנוחת הקרקע אחת לכמה שנים חיונית עבורה, ומביאה תועלת לגידול התבואה בשנים הבאות...'

לא ידעתי מה להשיב לו, לתת לו מילגה או לא. באתי לגיסי רבינו שר התורה זצוק"ל, אמרתי לו: 'רבי, תגיד לי, מה אני עושה איתו? להמליץ בעדו? איך להמליץ, הרי הוא אומר מפורש שהוא לא שומר שבת' [יעו"י בחזקוני ויקרא כה, ב עה"פ ושבתה הארץ שבת לה', דפירש"י לשם ה', וביאר החזקוני כלומר לא תהא כוונתך להוביר כדי לטייבה, אלא כדי לעשות מצות הקב"ה, וכ"כ באלשיך יעו"ש].

השיב לי ר' חיים תשובה עצומה: 'מצווה גוררת מצווה, מתוך שלא לשמה בא לשמה (פסחים נ, ב), וא"כ אמנם הוא כעת רוצה לשמור על הפירות ולכן הוא רוצה להשבית את השדה, כדי שהשדה תהיה פורייה, וזה ממש לא לשמה, אבל עי"ז הוא יבוא לשמה, אתה לא יכול לדעת לאיפה זה יתגלגל, ובפרט שיש קידוש השם שתלוי שלט בשדה שלו - 'כאן שומרים שמיטה' [עי' מעשה איש ח"ז עמ' קמ], וא"כ ודאי לתת לו, וציויתי את ברכתי'.

נתנו לו, ואכן פגשו אותו בסוף השנה כשהוא שב בתשובה שלימה, עם זקן ופיאות, כברכת ר' חיים, וציויתי את ברכתי. אני רוצה להגיד לכל הלומדים, שיש פה את הברכה של וציויתי את ברכתי באופן פלאי, גם שלא כדרך הטבע, כיון שאדם כזה שיגיד לי שהוא לא שומר שבת, הוא רוצה רק מפורש להשבית את האדמה כי זה בריא, ור' חיים אמר לי: 'לא, אתה לא יכול לדעת', אז וציויתי את ברכתי הוא גדול מאד, ומאד כדאי לתפוס את ה'וציויתי את ברכתי', נועם ה' עליכם.

ברכת יש"כ לנכדו הרה"ג ר' חיים מלין שסייע בהעברת הדברים, ויישר ה' חילו, ויזכה לזכות את הרבים.

י"ט איר, ביארציט האי גאון וחסיד מרן הגאון ר' משה סולבייצ'יק זצוק"ל, שלמד עם רבינו הקדוש בלומז'א והיה מרגלא בפומיה דרבינו משמו, החשיבות לא לבטל קביעות הסדרים בלימוד התורה"ק אף בזמנים קשים, ומה מתאים יותר מזה שביארציט שלו יזכו רבבות עמך לסיים מחזור ה' ברמב"ם שמיטה ויובל, בלי לאבד אף יום א' עי"פ תקנת רבינו הקדוש מרן זיע"א, ואף בזמנים קשים ונוראים שעברנו אחר שכבה המאור הגדול.

"תפנה לגיסי ר' יצחק"... משפט זה היה נשמע בפסקנות בלשכת הגזית, פעמים רבות, בשאלות הלכתיות חמורות בחמורות, בדיני נפשות, ובענינים מורכבים רבים, שפנו לרבינו לשמוע דעת תורתו, ואז רבינו הפנה אותם לגיסו פוה"ד מרן הגאון ר' יצחק זילברשטיין.

בימי שישי בשעת החברותא הוותיקה עשרות בשנים, היה מראה הוד לחזות בהדרת הכבוד והיראה, בפלפולא דאורייתא בעומקא דהלכה, פעמים רק ב"קודים" וראיות והוכחות קצרות - המובנות רק לשני גדולי ואדירי התורה, פוסק הדור היה מעלה על שולחן מלכים את השאלות הקשות שהצטברו במשך השבוע, ומקבל באימה את הכרעות רבינו.

(יצויין כי פוה"ד התבטא וכתב לנכדו כי כל דברי רבינו קודש קודשים, והחולק עליו כחולק על השכינה, יעויין בהקדמה לשו"ת שיח חיים). ואמנם רבינו התבטא בענווה שלא לסמוך על פסקיו, כבר אמר פוה"ד שוודאי אפשר לסמוך, וזה אך דרך ענווה).

ורק כעת בכינוס לב לאחים נתפרסם תיעוד נורא הוד, לראות את פוה"ד שואל את רבינו בשאלות חמורות בעניני קירוב, ורבינו שולף כרגע כמימרא מכל חלקי הש"ס, אשרי דורינו שזכה לזה, ואוי לו דאבדנו כל זאת בחטאינו.

ועתה אחר כבה המאור דנפלה עטרת ראשינו, ביקשנו להתחזק בתקנתו לקראת הסיום רמב"ם שמיטה ויובל, ופנינו לבקש מפוה"ד שיאיר בפנינו את הדרך.

ואף שהיה בסיום יום עמוס בהכרעות הלכתיות, בשיעורים, בחברותות עם תלמידיו וצאצאיו, בהדרת עניני הכלל, נעתר לבקשתינו ובחביבות מיוחדת נשא דברי חיזוק וברכה במיוחד עבור מאזיני הקו דרך אמונה, ולהלן הדברים:

אסף טיח

הוראות עובדות והנהגות מרבינו - נכתב ע"י אהובו כבנו המחנך הרב סנדר פרייזלר

גמחי"ם: במשך עשרות שנים ראיתי שיש לו ארנק ובתוכו פתקאות קטנות, שם היו כותבים אנשים "שטרי הלוואה", היה מלווה כסף והלווים היו כותבים בפתק שטר ותאריך התחייבות להחזיר את הלוואה, על אף שהיה כולו שקוע בלימוד התורה, אין סתירה, כאשר היו באים האברכים ללוות או להחזיר, ניגש לארנק פתח וטיפל בשטרות.

לא הרשה לי אף פעם להביט בארנק (א.ה.) - שמר על חסיון פרטים של הלווים), המקסימום היה שלפעמים כאשר ישב אמר לי שאני אביא לו את הארנק, והוא בעצמו פתח וקיים המצווה, ועד שכבר נחלש עשה הכל לבד.

הערכה: לפני עשרות בשנים הגענו ללויה של יהודי יקר הגאון ר' משה פוליטנסקי זצ"ל וסיפר לי בהתרגשות שהיהודי הזה מאד מוערך הוא חתם ערבות על הלוואה של יהודי, עבר הזמן ומשום שהלווה לא החזיר את החוב, פנו לרב פוליטנסקי במקום לפגוע ולהביא את הלווה לידי בושות, אמר: אוי שכחתי, יש לי את הכסף שמסר לי להחזיר, מחר אביא את החוב, ולמעשה הוא כערב שילם מכספו הפרטי.

עברו כמה שבועות והלווה אשר חזר מחו"ל בעקבות טיפול רפואי דחוף, בא עם הכסף למלווה, ואז נתברר שהרב פוליטנסקי עשה חסד כפול שילם החוב ודאג שהלווה לא יתבייש, משום כך מרן זצוק"ל כבדו והגיע ללויה, וג"כ אח"כ נסענו לחתונה של ביתו.

תפילין: ראה שיש בעיה בתפילין שלי וחשש שהן נפסלו וצריכות שיפוץ, אמר לי שאשלח אותם לתיקון, כך עשיתי, וג"כ אמר לי שיתן לי בנתיים תפילין חילופיות, ההתרגשות שלי היתה שנתן לי לכמה ימים עד ששלי שבו מתוקנים, תפילין מהודרות מאד, לא פחות ולא יותר, הוא נתן לי את התפילין שהיו שייכות למרן בעל הקהילות יעקב הסטייפלער זצוק"ל, טוב ליבו וצדקותו היתה בקיום המצוות בשלימות, עשיית חסד במטלטלין הכי יקרים שהיו שלו.

כתבי הקודש: בשריפה הראשונה בביתו שכילתה את המטבח (היה זה בזמן שכיתו הרבנית ברוורמן עמדה להתחתן), ברח ממקום מהאש, אך לא ראו עליו שום דאגות, היה רגוע משום שמסר את מחברת ספרו "דרך אמונה" למרן גאון ישראל הגר"ד לנדו ר"י סלבודקא להגהה, שום דאגה על המטלטלין לא היו לו, רק הדאגה על כתבי מחברותיו, וכשידע שהם לא נזוקו היה רגוע.

מאמצים למצוות: ראינו שמתאמץ בעצמו מעל ומעבר לכוחותיו, רצינו לעזור לו, אמר למצוות צריך להתאמץ, למדנו מוסר שאם הוא מתאמץ מה נגיד אנחנו הצעירים.

לא דוחים: כאשר חשב על שידוך עם הרבנית, בעצמו ירד לשכנים להציע, כי שידוך לא דוחים וכשיש מצוה מזדרזים לקיימה.

חסד: אמר בשם אביו שאף אחד לא יודע בזכות מה הקב"ה נותן לו חיים, היה מקבל אנשים כל יום, מאות אנשים שחיו בגרם המדרגות בסמוך לביתו, כולם התקבלו בשיא הסבלנות ובמאור פנים לקיים את חיוב מצוות החסד בהידור ובשלימות.

לא הרשה לי לגרש אנשים או לזרום, חשש מאד שאם יהודי יעלב או יפגע בגללי ח"ו יהיה חטא חמור על מצוות בין אדם לחבירו.

סבלנות: מו"ר הגה"צ ר' משה טורק זצוק"ע על אף שהיה כשבעים שנים בחינוך, דאג ללמוד בכלל חזו"א, מו"ר זצוק"ל סיפר לי כי התקשה וניגש למרן שהיה יושב מאחורה בספסל האחרון ליד היציאה מקום ששם כולם עוברים ומאד קשה להתרכז ושם למד, כי כאשר למד לא הרגיש בשום דבר ובשום הפרעה.

ושאל אותו את הלימוד שהתקשה, מרן זצוק"ל אמר לו "בא נראה את פירוש האור החיים הקדוש, וכשפתחו הראה לו שהאור החיים הקדוש מביא שם ארבעים ושניים פירושים, אמר מרן להרב טורק, אם לאור החיים הוקשה ונצרך להביא כ"כ הרבה הסברים מובן שזו שאלה טובה, ושגם אתה מתקשה בה.

למעשה הוא היה עונה לכל אחד, גם לילדים, בחורים, מבוגרים, צעירים ואפילו למשוגעים, לכולם ענה עם סבלנות וחיוך שובה לב, מלא בטוב לב נשמה טובה להיטיב לאחרים.

להטריח אחרים: נמנע ביותר להטריח אחרים עבדו, אף כאשר רצה לשוחח עם מו"ר הגה"צ ר' משה טורק זצוק"ל ביקשני שאבדוק אם נמצא בביתו כדי שנוכל להגיע אליו, הרב טורק הבין שהגעתי "לבדוק", אז מיד הצטרף איתי ונסענו אליו, אחרי הפגישה גער בי מרן זצוק"ל, למה הטרחת את הרב טורק "אם אני צריך אותו אני צריך לבוא אליו, לא רציתי שהוא יטרח עבורי".

שומר חנם: כשהיתה שריפה בביתו בליל שבת, יצאו כולם מהדירה ואמר לי שהכי דואג על מגילת אסתר אשר הוא שומר עליה שהיא שייכת לביהכ"ס, נכנסתי לתוך האש להציל את המגילה, היו לי כוויות וברכני שלא ישארו שום נזקים, ואכן התרפאתי לגמרי.

כבדהו וחדדהו: הגיע אדם זקן ומוזר, סיפר שהגיע מחו"ל לבקר את אחיו החילוני ומתברר שאחיו נפטר ונשארה אלמנה לבד, ויש לו חשש איסור יחוד, מה יעשה אולי יוכל לישון אצלו?

מרן זצוק"ל קרא לי ואמר לי תסדר לו מלון עד אחרי החג ואני אשלם, מצאתי לו מלון ג"כ באתי לבקרו במלון,

חיוב הכנסת אורחים הרגיש כחובה, אך אדם מוזר, יש לחשוש מי הוא, מה טבעו, ע"כ יצא כך בחיוב ובקיום המצווה.

לע"נ הגאון הגדול רבי דוד ב"ר שמעון הקשר זצוק"ל
בעל השירת דוד ומראשי ישיבת קול תורה
נלב"ע ט"ז אייר תשנ"ז

לע"נ מרן ר' יעקב משה מרדכי ב"ר ישראל גרשון סולבייצ'יק זצ"ל
ידיד נעורים לרביה"ק זיע"א
נלב"ע י"ט אייר תשנ"ה